

● Identiteitsdiefstal ●

Boekbespreking door Hein van Dijk

Laatst zag ik een nieuwe reclame. Een bedrijf bood identiteitsbeveiliging aan. Blijkbaar is er een markt voor. Iedereen kent wel een voorbeeld van identiteitsfraude.

In het programma *Opgelicht* van 24 februari 2015 vertelde een vrouw dat vrienden en familie uit haar contactenlijst mails met haar als afzender hadden ontvangen, waarin hen verzocht werd geld over te maken omdat deze mevrouw tijdens haar wereldreis in geldnood zou zijn. De oplichter had het wachtwoord van haar e-mailaccount bemachtigd, wist daardoor wanneer zij overzee was en gaf zich toen voor die vrouw uit.

In Nederland zijn dagelijks vele honderden mensen het slachtoffer van identiteitsfraude. Het gaat meestal om diefstal van geld, inloggegevens worden gestolen of slachtoffers worden op het internet misleid om bij hen eenmalig een slag te kunnen slaan. De banken maken het ons daarbij steeds moeilijker om ons geld terug te krijgen; de eisen worden steeds strenger.

Overigens bestond identiteitsdiefstal al voordat de computer en het internet er waren. Vervalsing van een paspoort is het bekendste voorbeeld: gewoon een foto van je-zelf

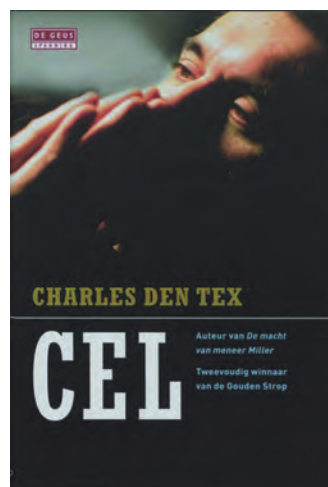
in het van een ander gestolen paspoort plakken. ICT biedt nog meer mogelijkheden. Een boek dat daarover gaat is: *Komt een vrouw bij de h@cker*, van Maria Genova (subtitel: Hoe je identiteit gestolen kan worden; ISBN 978 90 8975 000 6). In dit vlot geschreven boek komen talloze anekdotes voorbij. Enkele titels van hoofdstukken zijn: *1737 auto's op je naam*, *Onschuldig in de bak*, *Leeggeplunderd* en *Foute instanties*.

Het hoofdstuk *Digi-stalker* gaat over nep-accounts en digitaal klonen op sociale media. De auteur is bij een hacker te rade gegaan en ze heeft hem uitgedaagd op haar laptop in te breken om haar identiteit te stelen. Maria Genova ontdekt dat je geen bijzondere talenten hoeft te hebben om van alles over

iemand te weten te komen, leningen op zijn naam af te sluiten of te zorgen dat de verkeerde persoon in de gevangenis belandt. Ook zelf begeeft ze zich op het hackerspad. Na een schokkende, maar soms ook hilarische zoektocht op het randje van de privacy, kijk je met heel andere ogen naar je computer. Het boek eindigt met tips van experts om identiteitsdiefstal te voorkomen. Dat de auteur nog niet alles begrijpt van identiteitsfraude blijkt uit de aanbeveling op de achterflap: 'Met deze tips kun je identiteitsdiefstal voorkomen.' Want wat deze fraude betreft moet je steeds up-to-date blijven.

Desalniettemin: goede tips. Als onze politici dit boek - eventueel voor hun ontspanning - eens lezen, dan zouden ze cybercriminaliteit een stuk serieuzer nemen.

De meeste gevallen van identiteitsdiefstal zijn kortdurende incidenten. Een razendsnelle thriller, waarin iemand pas echt goed in de nesten komt, en niet snel eruit, is *Cel* van Charles den Tex (ISBN 978 90 4452 493 2). Het boek is in 2012 verfilmd (*Bellicher*) en in 2013 is er op Nederland 3 een miniserie uitgezonden door de VPRO. Het hoofdpersonage, Michael Bellicher, is slachtoffer van totale identiteitsroof. Hij is getuige van een raadselachtig auto-ongeluk met fatale afloop. Na te zijn verhoord wordt hij tot zijn stomme verbazing aangehouden. Michael weet

niet waarvoor. Alles wat hij zegt lijkt zich tegen te keren. Op het politiebureau krijgt hij te maken met twee spijkerharde rechercheurs, een bizarre aanklacht, een onweerlegbaar bewijs en een advocate die hem niet gelooft. Bellicher is ook het hoofdpersonage uit *De macht van meneer Miller*, waarmee Charles den Tex een Gouden Strop won. Grappig is dat *Second Live* ten tonele wordt gevoerd. Dit spel is intussen al weer in de vergetelheid geraakt.

Het Nederlandse actualiteitenmagazine *Zembla* zocht naar aanleiding van *Cel* uit hoe gemakkelijk identiteitsdiefstal is. Het resultaat is beangstigend realistisch. Inderdaad, de realiteit is altijd sterker dan de fictie. Elke dag en overall worden er identiteiten gestolen. Niet allen in *Cel*, maar ook in *Onmacht*, *Wachtwoord* en *De macht van meneer Miller* speelt de impact van het computertijdperk een grote rol.

In *Een verzonnen leven* van Karine Tuil (ISBN 978 90 2348 673 2) wordt iemands identiteit gebruikt zonder de bedoeling hem te benadelen. Samir Tahar besluit zichzelf een compleet andere identiteit aan te meten en de Joodse afkomst van zijn voormalige beste vriend Samuel te lenen. Samuel ontdekt dit als hij op het internet op zoek gaat naar Samir.

De levens van Samir, Samuel en zijn vriendin Nina, de ex van Samir, komen onder hoogspanning te staan, wat uiteindelijk leidt tot een dra-

matische ontknoping. Karine Tuil verlecht een ongewone driehoeksverhouding met de grote maatschappelijke vraagstukken van onze tijd.

Ook in twee eerder besproken toekomstromans, *De cirkel* en *E-cocon*, komt manipulatie van identiteiten in het internettijdperk aan de orde (SoftwareBus 2014-1). In *De Cirkel* gebruikt de werkgever van Mea Holland haar identiteit voor commerciële doeleinden. In *E-cocon* ontdekt het hoofdpersonage dat mensen met wie hij alleen via zijn schermen contact had, al jaren dood zijn; de computer heeft hun identiteiten overgenomen. Toekomstmuziek of horror? Facebook biedt al de mogelijkheid om profielen van overlevenden te continueren (het hiernamaals van Facebook, NRC 3-3-2015). Interessant hierbij is dat de computer binnen afzienbare tijd de Turingtest zal kunnen doorstaan, ofwel zich als mens kan voordoen. Een hele troost.